

postavi ima vsak soseščan pravico, take dekrete in ukaze sam pregledati in brati v občinski pisarnici.“

„Ni prav tedaj, da se slovenskemu jeziku vrata v občinske pisarnice zapirajo.“

„Po tem takem bo deželni odbor, zvest svoji dolžnosti, slavnemu županstvu tudi prihodnjič, kolikor bo mogoče, svoje dekrete in ukaze v slovenskem jeziku pošiljal.“

Ta dekret je poslal odbor ne le dotičnemu županu, temuč tudi zastopnikom vseh k županii spadajočih katastralnih občin. Na ta dekret je županiiin tajnik hitro po slovenski odgovoril! — Kako veselo in lepo bi bilo, ako bi cesarske uradnije naš slavni odbor posnemale! Pa kaj odbor? saj je cesarski uradnik tisti mož v odboru, kateri je — kakor je v vseh družih zadevah njemu in tukajšnji c. k. okrajni gosposki glavni steber — tudi začetnik omenjenega čudovitega prevrata po naši grofii, kakoršnega bi se še pred tremi leti nihče nadjal ne bil. In vse to se godi pri nas na tihem brez hrupa. Res je včasih „vox populi, vox Dei“; sama previdnost Božja nam je, posluživši se ljudskih volitev, g. Winklerja na tako mesto postavila, da vès upljiv, ki mu ga nenavadna spretnost in izvedenost v opravilih in uradna oblast daja, le v to obrača, da bi naše ljudstvo sramotne duševne in materijalne sužnosti rešil. Slava!

Šolske stvari.

Glavna šola postojnska.

Letošnje poročilo postojnske glavne šole kinča sestavek, kateremu je pisatelj sam njeni okrajni ogleda g. Peter Hicinger, slavni zgodovinar naš. „Pivka“ je temu spisu naslov, kateri s kratko besedo pové, kaj da obdeluje učeni pisatelj. V njem bereš: kateremu kraju pravimo Pivka, in zakaj, — njeno zemljepisno lego, njeno višavo nad morjem, hribe in vrhove, jame, vodé in jezera. Opisuje nam tudi ozračje, in zemljo ozir rodovitnosti; dalje Pivki določuje nekdanje stanovnike, ob kratkem sega v politično in cerkveno zgodovino, pripoveduje sedanjo razdelitev ter konečno o lastnijah in obnašanji pivškega ljudstva govori, na kratko sicer, toda Pivčanje, nikar ne prezirajte teh opominov! V sklepu našteva šole z letnicami njih začetka. — Iz šolskih oznanil pozvedamo, da ima ta šola vodja-kateheta, 4 učitelje in 1 učiteljico za šivanje in pletenje dekliske mladine. Zraven navadnih nauk nahajamo še sadjorejo, ktere se je učilo 68 dečkov. Lepo! — V vsakdanji šoli šteje ta učilnica 338, v nedeljski pa 106 dečkov in deklet. Da je to sporočilo čisto in skozi in skozi slovensko, ni treba še posebno omenjati; imena domoljubnih voditeljev so nam za to že porok. r-u samoglasniku je tudi postojnska šola prijateljica. — Sporočilo je natisnjeno v Postojni. Hvalevredno je, da se je dal zaslužek domačemu; al tiskarja prosimo, naj v prihodnje kak drugače izvrši svoje delo; skoraj me oči bolé prebravšega kratki pa mikavni in tehtni sestavek o Pivki.

Stan ljudskih šol na Kranjskem.

„Učit. Tovarš“ po „Schulb.“ popisuje stan ljudskih šol 1864. leta na Kranjskem tako-le: Šolskih okrajev 21, duhovnij 288, glavnih šol 14, malih (trivialnih) šol za silo 55, šoli za učitelje 2, ženskih obrtnijskih šol 7, obrtnijskih šol za rokodelske učence 3, navadnih ponavljavnih (nedeljskih) šol 181, sadjorejnih šol 20, čbelorejnih šol 5, svilorejnih šol 3, katehetov 183, učiteljev glavnih šol 38, učiteljev malih šol 162, podučiteljev 33, učenic 26, podučenic 11, obrtnijskih učenic 13, učitelj-

skih pripravnikov 25, za vsakdanjo šolo vgodnih otrok 51.007, v šolo jih je hodilo 23.450; za nedeljsko šolo vgodnih je bilo 26.803, v šolo jih je hodilo 14.647; lastnih šolskih poslopij je bilo 160, — po jeziku je bilo slovenskih šol 163, slovensko-nemških 53, nemških 17. V primeri s prejšnjim letom so to leto 3 šole, 5 učiteljev in 2 lastni šolski hiši več. Število slovenskih šol se je pomnožilo za 35, število slovensko-nemških šol pa se je znižalo za 32.

Slovniške stvari.

Vabilo slovenskim rodoljubom.

Znano je našim bravcem, da se je na Dunaji ustanovila slovanska čitavnica pod imenom „slovanska beséda.“ Potreba slovanskega središča na Dunaji je očividna. Petina dunajskih stanovavcev je slovanska; nad polovico mladih avstrijskih Slovanov se uči na dunajskem vseučilišču; na Dunaji se steka mnogo Slovanov vsako leto po različnih opravilih. Treba tedaj, da na ptuji zemlji najde Slovan narodni dom.

Zato se je ustanovila „beséda“, ki ima isti namen kakor čitavnice naše; a še drug namen si je odločila, osnovati namreč slovansko knjigarno (bukvarnico), v ktero bo društvo nabiralo mnogovrstne slovanske ali slovanstvo zadevajoče knjige. Ker ji ni moč vsega si nakupiti, se društvo s pozivom od 20. julija obrača do vseh rodoljubov slovanskih, naj ji v dar pošiljajo knjig, ki so jih ali sami izdali ali ki jih imajo od več, da jih „besédi“ darovati morejo. *) Da se rodoljubom v vsaki deželi polajša pošiljanje knjig, je v vsaki deželi naprosila poverjenike, ki sprejemajo knjige in jih pošiljajo na Dunaj. Tako za slovenske dežele: v Trstu g. Fr. Cegnarja, v Gorici g. dr. Tonkli-a, v Gradcu g. dr. Muršeca, v Mariboru in Celji g. predsednika čitavnice, v Celovcu vredništvo „Slovenca“ in „Glasnika“, v Ljubljani vredništvo „Novic.“ Kakor bojo omenjeni gospodje gotovo radi sprejemali „besédi“ namenjene knjige, tako tudi vredništvo „Novic.“ Naj daritelji le brž začno! Pa vsak naj svoj dar, ki ga nam pošlje, zveže in pripiše, kaj daruje.

Jezikoslovna drobtinica.

Askerš, raskerš, križopota, križopotje

so mnogotere besede, pa enega pomena; to kaže njihova korenika.

Križopota ali križopotje je pot na križ, kjer več potov skup pride od mnogih krajev, in poti na križ na vse kraje gredó.

V nekterih krajih pa take križopote imenujejo askerš, to je, na skriž, kjer poti naskriž grejo ali se križajo. — V Medjomorji, spod Lotmerga na Hrvaskem, se neka cerkva velí Raskerš — inaiči tudi Rackaniža — in je tudi najbržej to, kar raskriž, kjer so poti razkrižane, kar je posebno pri cerkvah, selih in mestih, kjer poti na vse kraje grejo in od vseh krajev skupaj pridejo.

Dopisi.

Iz Hrvaškega 10. avgusta. Nr. 11. (*Spomini na Bachove čase.*) — Bilo je 1853. leta. Jaz sem svršil latinske šole. Kdor je bil kdaj absolviran oktavanar, ta vé, kakošne misli tačas človeku rojijo po možganih. Taka je bila tudi z menoj. Ko sem s svedočbo v žepu

*) Ali bi ne hotli slovenski rodoljubi tudi „Matici“ naši pošiljati take darove? Vred.